

Sari Sarkomaa kok ym.

Toimenpidealoite vanhusasiainvaltuutetun viran perustamisesta

Eduskunnalle

Nykyiset ikäihmiset ovat tämän maan rakentaneet meille hyväksi paikaksi elää. Meidän tehtävämme on varmistaa kaikille vanhuksille turvallinen ja arvokas elämä. Työtä on tehty monin tavoin tavoitteen saavuttamiseksi. On vakava tosiasia, että emme pysty turvaamaan riittäviä palveluita ja tukea kaikille vanhuksille. Sekä omaishoitajat että kotihoito ovat monissa kaupungeissa osin ylikuormitettuja. On paljon asioita, kuten ikäsyryntä ja yksinäisyys, joita ei yksin lainsäätäjät kykene poistamaan. Työtä on tehtävä yhdessä.

Vanhusasiainvaltuutettu olisi toimija, joka osaltaan vauhdittaisi vanhusystävällisen Suomen rakentamista.

Vanhusasiainvaltuutetun virkaa on yritetty edistää Suomessa useasti. Emeritaprofessori Sirkka-Liisa Kivelä suosittelee vanhusasiainvaltuutetun viran ja toimiston perustamista jo vuonna 2006.

Valtakunnallisella tasolla tarvitaan valtuutettu, joka valvoo, että vanhusten oikeus arvokkaaseen ja hyvään elämään toteutuu maassamme. Valtuutettu raportoi, ottaisi kantaa vanhuksia koskeviin epäkohtiin ja esittäisi myönteisiä ratkaisuja vanhusten hyvän elämän rakentamiseksi.

Valtuutetun toimen perustamiseen on kolme erityistä perustetta.

Ensinnäkin ikäsyryntä on kitkettävä. Syrynnän kitkemiseen ja ehkäisemiseen tarvitaan valtakunnallinen toimija, joka pystyy vaikuttamaan yhteiskunnan asenteisiin puuttamalla vahvasti ja riippumattomasti havaittuihin syryntätapauksiin. Vanhusasiainvaltuutetun tehtäväkenttään kuuluisi tärkeänä osana myös neuvonta ja ohjaus iäkkäiden henkilöiden ihmisoikeuksien ja itsemääräämisoikeuden puolustamisessa.

Toiseksi vanhusten äänen on kuuluttava. Vanhuksia ja heidän omaisiaan tulee kuunnella nykyistä paremmin. Selkeisiin ja räikeisiin puutteisiin vanhustenhoidossa pitää puuttua välittömästi. Valtuutettu olisi suora kanava, jonne voisi huolet ja epäkohdat raportoida.

Kolmanneksi kukaan ei jäisi yksin. Yhä enemmän on tilanteita, joissa vanhus elää täysin yksin kotihoidon varassa omassa kodissaan. Liian usein myös puolisoaan tai läheistään hoitava jää yksin arvokkaan, mutta vaativan hoitovastuun kanssa. Virallinen vanhuspolitiikka on edelleen yksinäisyyttä lisäävää. Tarvitaan korjausliike, jolla lisätään yhteisöllisyyttä sekä mahdollisuuksia osallistua, vaikuttaa sekä saada tietoja.

Toimenpidealoite TPA 28/2018 vp

Tarvitsemme päätöksentekoon ajankohtaista tietoa ja keinoja seurata vanhusväestön elämän kehittymistä Suomessa. Vain riittävällä tietopohjalla ja jatkuvalla seurannalla me päätöksentekijät voimme tehdä ikäihmisten kannalta oikeasti vaikuttavia ja hyviä päätöksiä.

Onnistuessaan tehtävässään vanhusasiainvaltuutettu toimisi katalysaattorina kehittää Suomea, jossa ikääntyminen nähdään elämänvaiheena, jossa on mahdollisuus elää oman näköistä elämää. Elämää, jossa korkea ikä tai muistisairaus ei ole este arvokkaalle elämälle ja turvalliselle asumiselle.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin vanhusasiainvaltuutetun viran perustamiseksi.

Helsingissä 7.9.2018

Sari Sarkomaa kok
Jaana Laitinen-Pesola kok
Sari Raassina kok
Mia Laiho kok